تحریری کورس مناظرہ

تشریحات النابغة

في

حل المسائل المختلفة

من ملفوظات

شیخ الاسلام سلطان المناظرین نابغۃ العصر شیخ القرآن والحدیث شہید ابن شہید

ابوالعزیز **غلام حضرت غلام الحنفی شہید** عرف نابغہ تقبلہ اللہ

محرر ومرتب

سید محمد ثواب

ابن سید اسماعیل باچا صاحب

اولہ حصہ

ناشر

مدرسہ حدیقۃ الاحناف

For More Books Click On Ghulam Safdar Muhammadi Saifi

تبليغ الجاهل و النساء :

التحقيق في تبليغ الجاهل والنساء :

اعوذ بالله من الشيطن الرجيم بسم الله الرحمن الرحيم : ﴿قُلْ هَٰذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ سورة يوسف آيت : ۱۰۸.

بله زير بحث مسئله تبليغ الجاهل والنساء دي مسئله کې ټولو نه اول هغه افتراء دفعه کومه چې کومه خاصتاً په سيفي حضراتو پسې او د باړي حضرت صاحب باندې او خصوصاً په ما باندې تبليغي جماعت والا جوړه کړې ده هغه دا خلکو ته دا وايي چې دوي د تبليغ منکرين دي.

نو مونږ او زمونږ اساتذه او شيوخ چې دي د تبليغ منکر نه يو مونږ تبليغ فرض ګڼو او منکر د فرضو ته مونږ کافر وايو البته مونږ د دغه مشن منکرين يو.

تبليغ شريعت فرض بنودلې کفائي شرائط يې بنودلي دي د پاره يې چوکاټ بنودلې طرز او طريق يې بنودلې دا وظيفه د چا ده هغه خلک يې بنودلي د هر کجا خيل کار نه دي دا يې بنودلي دي نو هغه مونږ منو.

خپله يې هم الحمد لله کوو او زمونږ شيوخ هم مبلغين وه هر چې مسئله د دغه خاص مشن ده او دين راغونډول د دغه چوکاټ لره چې دا سبيل الله ګڼل او دې نه اخوا سبيل الشيطان ګڼل دا حماقت او جهالت دي مونږ د دغې منکرين يو نو تبليغ د فروضو کفايه وو نه دي باتفاق المسلمين.

نو اوله نزاع د تبليغي جماعت علماء سره زمونږ دا ده چې هغوي دې ته فرض عين وايي دا په اجماع د مسلمانانو باندې په اتفاق د مسلمينو باندې تبليغ فرض عين نه دي فرض کفايه دي خو اختلاف په دغه ځای کې دي چې دا فرض کفايه په څه حصه معينه د امت باندې دي چې سکوت د باقينو پرې راځي.

او که دا فرض په حصه غير معينه باندې دي دې کې علماء مختلف دي دا هيچا هم نه دي ويلې چې دا فرض عين دي البته دا فرض کفائي دي چې زه به تاسو ته په دې اقوال ذکر

For More Books Click On Ghulam Safdar Muhammadi Saifi

کړم یا چې فرض کفائي دي اختلاف دې ځای کې دې چې دا د امت په حصه معینه چې علماء دي په هغوي فرض دي او که دا په حصه غیر معینه باندې فرض دي.

دې کې اختلاف دي جمهورو علماء مشاهیر محققین دې ته ذهاب کوي چې دا فرض کفایه دي یا فرض کفایه په حصه معینه باندې دي چې علماء دي یعنې په عوامو بالکلیة فرض نه دي نه فرضِ کفائي نه فرض عین.

دا چې فرض کفایه دي په حصې معینې باندې په علماء باندې دي نو چې په دوي فرض شو نو معنی دا شوه چې دې علماو کې یا یو کس تبلیغ کوي ددې نورو علماو رقبه پرې خلاصه ده او چې یو یې هم نه کوي د ټولو غاړه پرې بنده ده دا فرضِ کفائي په حصې معینې باندې چې علماء دي.

او دویم قول دا دی چې فرضِ کفائي دي خو په حصې غیر معینې باندې نو معنی دا چې عالم یې وکړي د عوامو غاړه پرې خلاصه شوه نو هغوي ترې دا معنی جوړه کړه چې فرض کفایه دي په کل احد احد باندې او اول قول دا شو چې فرضِ کفائي ده خو د علماو په جماعت باندې په هر احد د سره نه ده امي ته د سره خطاب متوجه نه دي نو دا فرض کفایه دي دلیل په فرضیت کفایه ددې باندې چې عین نه دي کفائي دي آیاتین دي:

اول: ﴿وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُوا كَافَّةً﴾ ينفر د نفير نه دي نفير یو لفظ دي په مقابله د عير کې عير ویل کیږي قافلې د تجارت لره نفير ویل کیږي قافلې د جهاد لره.

﴿وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُوا كَافَّةً﴾ نه دي په کار مؤمنانو ته چې لاړ شي جهاد ته په غونډه باندې یعنې نفیر جهاد ته په غونډه وکړي دا ورته نه دي په کار.

﴿فَلَوْلَا نَفَرَ﴾ ولې نه ځي.

﴿مِن كُلِّ فِرْقَةٍ﴾ د هرې ډلې نه.

﴿مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ﴾ دوي کې یوه طائفه.

﴿لِّيَتَفَقَّهُوا﴾ چې فقه حاصله کړي.

﴿فِي الدِّينِ﴾ په دین کې یعنې یوه ډله دې علم پسې لاړه شي.

For More Books Click On Ghulam Safdar Muhammadi Saifi

﴿وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ﴾ دغه فقهاء چې دي دوي بايد وويروي قوم خپل هغه مجاهدين.

﴿إِذَا رَجَعُوا﴾ كله چې را واپس شي دا مجاهدين.

﴿إِلَيْهِمْ﴾ دوي لره د جهاد نه.

﴿لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ﴾ بنائي چې يره قبوله كړي.

دا ايات كريمه تا ته دا ښايي چې امت به څه عوام څه علماء كوم چې طالبين د فقه علماء دي دا به مبلغين شي كوم چې عوام دي هغه په نفير جهاد ته وځي جهاد نه چې واپس هغوي راغلل دا فقهاء به هغوي ته انذار وكړي هغوي به په احكامو د جهاد هم پوهـ كړي په هره مسئله به يې پوه كړي دوي به نصيحت كوي.

﴿لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ﴾ كيدې شي هغوي انذار قبول كړي.

دور دومره بدل شو جهاد ته ايستل د عوامو په كار وه عوامو جهاد پريښوده چې جهاد يې پريښود علماء طالبانو ويل چې اوس كار خرابيږي دې منصب ته دوي ودريدل كنه په زمانه د صحابه كرامو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ كې هغه زمانه كې به هم جهاد ته علماء تلل خو كارنامې يې په كې معروفې نه وي معاذ بن جبل رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ څومره معروف عالم وه يمن ته يې قاضي ليږي ما ته يې د جهاد كارنامه وښايه داسې نه چې جهاد ته نه تلو ډيرو جهادونو ته تللې دي خو كارنامې يې كمې دي.

دغه شان عبد الله بن مسعود رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ صف د جهاد كې برخه آخيستې خو كارنامې مشهورې نه دي دغه شان نور صحابه چې كوم فقهاء دي صديق اكبر عمرِ فاروق عثمان غني ددوي د جهاد كارنامې كمې ښكاري نو داسې نه چې جهاد يې نه دې كړي جهاد يې كړې دي خو ددوي شهرت علمي زيات دي.

بيا د فقهې علم او فتوى ميدان چې راشي بيا د ابن مسعود رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ اوچت مقام دي دغه شان د معاذ بن جبل خالد بن وليد رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ د فقهې ميدان ته چې راشي څه فتوى جاري كړې دي څومره كمې دي هيڅ شهرت دلته نه لري باب د جهاد كې بيا څومره معروف دي.

نو د صحابه وو زمانه كې هم د خواصو او عوامو فرق وه عوام به يې ليږل جهاد ته او خواص مشغول په فقه باندې وه چې كله به يې حاصل كړو نو بيا به يې هغه نورو ته رسيدكي

Scanned by CamScanner

د دين كوله نو چې هر كله عوامو جهاد پريښودلو .

دا اوس چې كوم علماء او طالبان ولاړ دي له مجبورۍ نه ولاړ دي چې دوي هم تري نه كيني او عوام يې هم نه كوي نو څه به ترې نه جوړ شي او هر چې انذار دي هغه د فقهاء كار د: او د علماو كار دي نو ملايانو تبليغ پريښود .

نو عوامو وويل چې تاسو تبليغ نه كوي مونږ به دا كار شروع كړو نو هغوي راپاڅيدل دي منصب ته ودريدل خو په حقيقت كې ملايانو تبليغ نه دي پريښي دا خو ددوي جواب دي چې تاسې تبليغ نه كوي .

نو ځكه مونږ شروع كړې دوي تبليغ د دروازو ټكولو ته وايي دوي تبليغ د كوڅې ګشت ته وايي دوي تبليغ سې روزي چيلي او چار ماه ته وايي نو دا خو دددوي خپل ايجاد دي دا خو د تبليغ طرز او طريق په اسلافو كې هيچا هم نه دي ښودلې سوی ددوي مشر الياس نه دا خوده شروع كړي .

نو دغه آيت كريمه تا ته دا ښايي چې څه نفر به تفقه ته ځي او څه نفر به جهاد ته ځي نو دا ددې دليل شو چې نه جهاد فرض عين دي هغه صورت مستثنی دي چې كله غلبه د كفارو راشي استيلاء على المسلمين راشي لكه بعضې ملكونه د كفارو له تسلط لاندې راغلي هغې باندې نور نصوص دال دي خو عامو او قاتو كې چې كله كفارو تسلط نه وي راغلې .

دې آيت نه پته لګي چې جهاد فرِ كفائي دي او دغه شان تفقه في الدين ترې هم ثابته شوه چې : ﴿لِيُنذِرُوا﴾ دا انذار به دا فقهاء كوي خپل قوم ته چې كوم فقاء نه دي نو دا ايات دليل په فرض كفايت باندې شو د جهاد د فرض كفايت دليل هم شو سوی د استيلاء د وخت نه.

او دارنګې د تبليغ د فرض كفايت هم شو نو هر كله چې دا فرض كفائي شو نو فروض زمونږ په دين كې اركان لري شرائط لري تبليغ د پاره شرائط څو دي :

وللتبليغ ثلاثة شرائط : اول شرط د تبليغ د پاره عمل دي ، دويم شرط د تبليغ د پاره حكمت دي ، دريم شرط د تبليغ لپاره علم دي .

دليل د شرط اول لپاره :

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ كَبُرَ مَقْتًا عِندَ اللَّهِ أَن تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ﴾

Scanned by CamScanner

ای ایمان والو ولې قول کوي بل لره هغه چې تاسو خپله عمل نه کوي غټه ده له جهته د غضب نه عند الله دا خبره چې تاسو قول کوي هغه چې خپله يې نه کوي .

داد خدای تعالی په نزد غضب غټه خبره ده یعنې پرې غصه کیږي په غضب کیږي چې عمل نشته او قول شته نو دا مونږ ته ښايي چې قول بل ته ځوک کوي دغه تبليغ دي قول حسن سره به عمل ضروري وي .

ددې آیت کریمه له یو حدیث سره ټکراو دي او تبلیغیانو ټولو هغه حدیث یاد کړې دي دې اُمراو ورته ښودلي دي دا نص پریږدي هغې پسې ځي نو تاسو يې تطبيق وکړي رد مه کوي مقابله مه کوي .

حديث دادی چې نبي اکرم ﷺ نه چا تپوس وکړو مونږ کې يو کس هغه څه چې بل ته وايو او خپله مو پرې هغه شان عمل نه وي کړې بل ته يې نه وايو نبي اکرم ﷺ ورته فرمايي .

وايي دا حديث ثابت حديث دي چې هغوي هغه وخت کې چې مونږ عمل پوره ونه کړې شو بل ته يې هم نه وايو وايي نه بل ته يې وايي دې نه دوي دليل نيسي چې عمل شرط نه دي نو آيت راغلې عمل څنګه شرط نه دي .

﴿كَبُرَ مَقْتًا عِندَ اللَّهِ أَن تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ﴾

نو تطبيق داسې دي چې يو تبليغ دي په ترک المعاصي باندې نهي د منكر تبليغ دوه حصې لري دعوة الى الخير دوه حصې لري امرِ بالمعروف او نهي عن المنكر په صورت د نهي عن المنكر کې دي ايات پسې لاړ شه .

﴿لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ﴾ منکر خپله عملي کوي او بل ترې منع کوي نو دې خطاب کې ته راځي .

﴿كَبُرَ مَقْتًا عِندَ اللَّهِ أَن تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ﴾

او هر چې صورت د امرِ بالمعروف دي معروفاتو باندې اتيان دي نو هغه صورت کې بيا مسئله داده چې خپله هم کوشش کوه چې عمل وکړي که ټول په ټوله دې عملي نه کړو خو د تبليغ نه مه منعه کيږه بل ته يې رسوه .

Scanned by CamScanner

مثلاً په سنت باندې امر بالمعروف دې نو ټول سنت چا پوره کړې دي څه نا څه خو به کم وي او س به يې بل ته هم نه بيانوي بل ته خو دې بيان کړي او دارنګې مستحبات باندې بيان د فرائضو بيان وغيره چې څومره دي نو دا اتيان په نيکيو باندې چې د امرِ بالمعروف حصه ده دلته خپله هم عمل کوه که چيرته تقصير در کې وي تبليغ نه مه منع کيږه بل ته يې هم رسوه.

او صورت د نهي عن المنكر چې ده هغلته چې کوم منكر کې ته مبتلاء وي نو په خوله يې بل ته مه يادوه اول خپل ځان اصلاح کړه بيا يې بل ته بيانوه.

نو دويم شرط چې حکمت دي لپاره دليل:

﴿ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ﴾.

دعوت ورکړه لارې د رب خپل لره په حکمت او موعظه حسنه سره يعنې په خوش اخلاقي سره د حکمت ډير معاني شوې خو يو د حکمت نه موقع شناس دلته ترې نه مراد دغه معنى ده زمونږ په دې شرط کې دغه معنى مراد ده.

او دې ايت نه هم ددغې معنى لپاره استدلال شوې دي موقع شناس دې لپاره د مشکوة يو حديث دي په کتاب العلم کې ابن عباس رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ته څوک راغلې دي ورته يې ويلې دي مونږ ته نصيحت کوه وايي د پنجشنبې په ورځ به يې درته کوم.

وايي نه زمونږ شوق ډير زيات دي ډير راته کوه وايي څه دوه ځل به درته کوم وايي زمونږ ډير شوق دي زيات راته کوه وايي دري ځل به درته کوم وايي نه زمونږ شوق زيات دي.

وايي مونږ نبي عَلَيْهِ السَّلَامُ داسې نه يو تربيه کړي چې د دين په اشاعت خلک له دين نه متنفره کړو دري وو نه زيات درته نه شم کولې نو ولې له دريوو نه اخوا تبليغ دي نه کوي په هفته کې ځکه يې نه کوي چې بيا سبب د نفرت د دين جوړيږي او تبليغي حضرات يې د ورځې څلور (۴) ځل کوي نو په هفته کې ترې نه څو ځل جوړ شول.

نو دا ددغه حديث مخالفت دي د هر څيز يو قدر شريعت ښودلې دي هغه قدر نه چې زيات شي نو سبب د نفرت شي.

دريم شرط د تبليغ لپاره علم: سورة يوسف آيت: ۱۰۸:

﴿قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ﴾

Scanned by CamScanner

اعلان په خلکو کې داسې وکړه لاړې د دين ته زه دعوت ورکوم الى الله على بصيرة په علم حجت او دليل باندې .

﴿أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي﴾ زه به هم دا دعوت ورکوم څوک چې زما متبعين دي هغوي به يې هم ورکوي په بصيرت او علم باندې .

﴿وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾

نو دا دعوت الى الله على بصيرة په کار دي دې آيت کريمه باندې روح المعاني جلد ۷ صفحه ۷۸ ذکر کوي :

في الآية اشارة الى انه ينبغي للداعي الى الله تعالى . دې آيت کې اشاره دې ته ده چې داعي الى الله ته په کار دي .

ان يكون عارفاً . چې عارف به وي .

بطريق الايصال اليه سبحانه عالم بما يجب له تعالى وما يجوز وما يمتنع عليه جل شأنه . علم کلام به يې ويلې وي خداى تعالى کوم صفات د کوم ځيز نه په ده باندې اطلاق جائز نه دي څه جائز دي نو دې به عارف وي او دې به عالم وي بيا وايي .

والدعاة الى الله تعالى اليوم . دعوت والا خداى تعالى ته دا نن ورځ چې دې هغه وخت دا تبليغي جماعت والا نه وه څه نور خلک به وه .

من هؤلاء الذين نسبوا انفسهم الى الارشاد. هغه دي چې ځانونه ارشاد ته منسوبوي.

بزعمهم . په خپل زعم سره .

اجهل من حمار الحكيم . خو دوي ډير جاهل دي له مضبوط خره نه .

بيا مخکې وايي :

وهم يحسبون . دوي ګمان کوي .

انهم يحسنون صنعاً . چې دوي ښه کار کوي .

ولبئس ما كانوا يصنعون . بد کار دغه دي چې دوي يې کوي .

Scanned by CamScanner

دارنګې القصاص والمذكرين د ابن رجب حنبلي تصنيف دي جلد ۱ صفحه ۱۶۱ کې ذکر کوي :

والسادس ان عموم القصاص . عام بيان کوونکې .

لا يتحرون الصواب . حق نه لټوي .

ولا يحترزون من الخطأ . او بل د خطأ نه ځان نه ساتي .

لقلة علمهم وتقواهم . تقوی يې هم کمه ده او علم يې هم کم دي .

فلهذا اكره القصص من كرهه . چا چې د بيان کوونکې بيان ته مکروه ويلې علت يې دغه دي .

فاما اذا وعظ العالم . هر چې عالم بيان کوي .

وقص من يعرف الصحيح من الفاسد . او بيان دديې کوي چې صحيح د فاسد نه بيلوي.

فلا كراهة . بيا کراهيت په کې نشته .

دا زمونږ او تاسې مقررين هم په کې راغلل چې دا غوږونو کې لاس کيږدي او خوش آوازي کوي وروسته به نور آحاديث هم په دې راشي چې ددوي بيان او ريدل هم صحيح نه دي ځکه عالمان نه دي او کار د علماو کوي .

دا بيانونه څه وخت نه شروع شول د صحابه کرامو زمانه کې دا نه وه چې مونځ وشي او د مانځه نه بعد يو سړي ولاړ شي او بيان شروع کړي او يا په کرسي کيني او بيان شروع کړي .

د درس جدا شکل ده دا له هغه وخت نه شروع وه د صحابه کرامو زمانه کې دا وه خو دا بيانونه د جمعې له خطبې او تقرير نه غير د مانځه نه وروسته د محراب خوا کې دريدل يا کيناستل او بيان کول دا بيانونه هغه وخت کې نه وه دې باندې به زه حوالې ذکر کړم :

ابن ابي شيبة جلد ۸ صفحه ۵۵۷ باب لګوي :

باب من كره القصص وضرب فيه ، چا چې بياناتو ته مکروه ويلې دي او خاصتاً په دې کې مقررته وهل ورکړې دي يعنې بيان کوونکې وهلې دي هغه روايات :

Scanned by CamScanner

حدثنا معاوية بن هشام قال حدثنا سفيان عن عبيدالله عن نافع عن ابن عمر قال لم يقص زمان ابي بكر ولا عمر انما كان القصص زمن الفتنة .

زمانه د ابوبكر صديق او عمرِ فاروق رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا کې دا بيانونه نه وه قصص واقعات او د عوامو دا بيانونه نه وه دا قصص د فتنې په زمانه کې پيدا شول .

دارنګې مصنف ابن ابي شيبة جلد ۸ صفحه ۵۵۸ :

حدثنا معاوية بن هشام قال حدثنا سفيان عن سعيد الجريري عن أبي عثمان قال كتب عامل لعمر بن الخطاب اليه .

عراق نه د عمرِ فاروق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ګورنر خط ليکي امير المؤمنين ته :

ان هاهنا قوماً يجتمعون . دلته يو قوم دي راغونډيږي .

فيدعون للمسلمين وللأمير . په سکون د دال سره که شي دُنو معنی دعاء کوي د مسلمانانو امير لره دلته راغونډيږي او يا د دعوت نه دي يدعون دعوت ورکوي مسلمينو عامو ته او امير لره دلته يو قوم دي دعوت ورکوي ډلهنوي د تبليغيانو پيدا شوي وه عراق کې د عمر فاروق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ په زمانه کې .

فكتب اليه عمر . عمرِ فاروق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ورته خط ليکي :

أقبل وأقبل بهم معك .

ته هم راشه او دوي هم ځان سره راوله .

فاقبل .

د عراق ګورنر راغې سره د هغه کسانو عمر فاروق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ته چا وويل چې ميلمانه د عراق راغله .

وقال عمر للبواب اعد لي سوطاً .

عمرِ فاروق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ بواب ته وويل يوه ښه دُره راته تياره کړه .

فلما دخلوا على عمر .

کله چې عمر فاروق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ته دوي د ننه شول .

Scanned by CamScanner

أقبل علی امیرهم ضرباً بالسوط. شروع شول په امیر ددوي باندې چې په کوړه یې وهه کوري هغه وخت کې هم دوي کې امیر وه.

فقال یا امیر المؤمنین. هغه یوه شو چې کنې امیر المؤمنین د خوارجو گمان راباندې وکړو هغه حدیث کې راځي :نبي عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمايي له مشرق نه به یو قوم راوځي هغه اوس ځان خلاصوي.

فقال یا أمیر المؤمنین انا لسنا اولئك الذین یعني اولئك قوم یأتون من قبل المشرق.

هغه مشرق نه چې یوه ډله پیدا کیږي مونږ هغه نه یو مونږ د خیر لپاره راپورته شوې یو.

دارنګې په دغه صفحه باندې ابن ابي شیبة بل روایت ذکر کوي دا اوس عمرِ فاروق رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ دعوت والا او امیر د هغوي وهلې دي:

حدثنا یحیی بن سعید عن سفیان عن ابي حصین عن ابي عبد الرحمن ان علیاً رأی رجلاً یقُص.

حضرت علي رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ یو سړي ولیدلو بیان کوي:

فقال علمت الناسخ والمنسوخ؟ ورته وي ویل ناسخ او منسوخ پیژني.

فقال: لا. وایي نه.

قال هلکت واهلکت. ته هم هلاک شوې او خلک دې هم هلاک کړل.

دغه حدیث د حضرت علي رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سنن الکبری للبیهقي جلد ۱۰ صفحه ۱۱۷ المعجم الکبیر للطبراني جلد ۹ صفحه ۱۲۳، مصنف عبد الرزاق جلد ۳ صفحه ۲۲۰ دې ټولو ذکر کړې د مصنف عبد الرزاق الفاظ دادی:

عبد الرزاق عن معمر قال بلغني ان علیاً مر بقاص فقال اتعرف الناسخ من المنسوخ قال لا قال هلکت واهلکت قال ومر بآخر.

بل یو بیان کوونکې باندې تیر شو.

قال ما کنیتك. کنیه دې څه ده.

Scanned by CamScanner

قال ابو يحيى قال بل الت ابو اعرفوني .

نه ابو يحيى نه يې ابو اعرفوني يې هغه سړي يې چې خلكو ته وايي ما وپيژنه مشروټ يې دا يې بده وګڼله .

همدا روايت معجم ابن المقري را اخيستې جلد ۳ صفحه ۲۴۰ كې چې حضرت علي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ورته وويل :

اتدري ما الناسخ والمنسوخ قال لا قال هلكت واهلكت فلا تقص في مسجدنا .

دلته بيانونه مه كوه د مسجد نه يې منع كړو مونږ چې مسجد نه بند كړو وايي د تبليغ مخالف دي نو حضرت علي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ څنګه بندول هغه هم د تبليغ مخالف وه .

بيا داد نن صبا د تبليغ جماعت چې نه يې په كشرانو اعتماد شته او نه يې په مشرانو سوا د مولانا زكريا صاحب نه.

همدا روايت العلم لابي خيثمة را اخيستې جلد ۱ صفحه ۳۱ ، دارنګې العلم لزهير بن حرب جلد ۱ صفحه ۱۳۲ كې هم را اخيستې ، القصاص والمذكرين جلد ۱ صفحه ۱۸۱ كې را اخيستې په دې كې مصنف د كتاب دا وايي :

لا ينبغي ان يقص على الناس الا العالم المتقن . بنه عالم چې نه وي بيان دې نه كوي دا خو د حضرت علي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ روايت شول .

اوس بل روايت د حضرت عبد الله ابن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ دي المدخل الى السنن الكبرى للبيهقي جلد ۱ صفحه ۱۳۵ الضحاك بن مزاحم وايي :

مر ابن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ بقاصٍ . ابن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ په يو بيان كوونكې باندې راغې بيان كوي .

فضربه برجله . په خپه يې ووهه .

وقال يا قاص . هغه ورته وايي .

يا قاص هل تعلم الناسخ من المنسوخ ؟ قال وما الناسخ والمنسوخ ؟

هغه وويل دا څه شي دي .

قال اولا تعرف ؟ قال لا قال هلكت واهلكت .

Scanned by CamScanner

ته هم هلاک یې خلک دې هم هلاک کړل.

دې کې عبدالله ابن عباس رضي الله عنه بیان کوونکې په لغته وهلې او س یې وهل څنګه شول نو وهي یې مه خو په جوماتو نو یې بند کړي داد حضرت علي رضي الله عنه سنت پوره کړي دا کافي دي مسجد نه یې لرې کړي عوامو ته دا اختیار ورکول دا ډیر بې کاره کار دي.

دې ځای کې یو ضمني اعتراض او د هغې جواب دلته مونږ سره نزدې یو عالم دي شیخ الحدیث هم دي خو او س په دې غضب ککړ دي نو هغه طالبانو ته بار بار دا پرچار کوي چې دا ډیر بهترینه لاره ده تاسو ټول دې کې وځي.

نو هغه ته زمونږ یو شاګرد ویلي وه چې دا خو علم ورته شرط دي وایي څومره علم شرط دي د علم څه اندازه لګیږي طالب یې په دې دباو کړې وه د علم خوله سره اندازه نشته چې علم شرط دي نو څومره شرط دي که علم په دوه دري مسئلو وي خو دې یې هم لري او که عمل په ټول دین وي نو ته هم ملا نه یې نو اعتراض دي.

نو د هغې جواب به دا وي چې د علم لپاره عرفي هم حد شته او شرعي هم حد شته شرعي حد یې حضرت علي رضي الله عنه او ابن عباس رضي الله عنه بیان کړو چې:

اتعرف الناسخ من المنسوخ.

دې تبلیغیانو نه پوښتنه وکړي ناسخ منسوخ نه دوي بیلولې شي او دلته قرآن نه راځي:

هل تعرف الناسخ من المنسوخ بالقرآن.

عام یادوي بالحدیث هم یادوي ناسخ منسوخ په حدیثو او قرآن ټول کې پیژني دا خو شرعي حد شو.

او عرفا حد چې دي هغه وړه او لویه دوره ده په عرف کې چې وړه او لویه دوره چا نه یې کړې هغه ته څوک عالم نه وایي نو طالبانو کې هم چې چا غټه وړه دوره نه وي کړې بیانونو نه ځان ساتي ما به هم له فراغت نه مخکې کړې وي خو لکه بیا احتیاط په کار دي چې تر څو وړه او لویه دوره نه وي شوې نو نه یې کول په کار خاصتاً فن د حدیثو کې خو ډیر احتیاط په کار دي علماء او فقهاء دوي سد الباب کوي دې نه بیا فساد جوړیږي.

ما ته یو تبلیغي امیر صاحب راغې او ما ته وایي چې ته څنګه مونږ دلته نه پریږدي ګوره هسې یو تپوس درنه کومه چې تبلیغ پیغمبري کار نه دي ما ورته وویل ولې نه دا خو

Scanned by CamScanner

پیغمبري کار دي نو لو پیغمبرانو عَلَيْهِمُ السَّلَامُ کړي دي وایي چې پیغمبري کار دي نو ددې پیغمبر امتي خو زه هم یمه څنګه زه به یې نه کومه او ته به یې کوې ما ورته وویل زه پو هښتنه درنه کومه ورته مې وویل دا خو پیغمبري کار دي خو چې دا پیغمبران عَلَيْهِمُ السَّلَامُ دنیا نه لاړ دا میرات شوه که څه وارثان یې پاتې شول.

وایي چې وارثان خو یې شته دي ما ورته وویل چې وارثان یې څوک دي وایي علماء دي ما ورته وویل چې ته څه کجاخیل یې چې له ما سره په دې میراث کې شریک کېږې د پیغمبرانو کار دي خو وارثان یې شته دي هغه به یې کوي کنه چې علماء دي نو تاسو هم سوچ وکړي انبیاء عَلَيْهِمُ السَّلَامُ:

لم یورثوا دینارا ولا درهما بلکې ورثوا العلم.

علم یې میراث کې پرېښې دي او دغه علم کې میراثه د چا ده په دې علم کې مثراثه د علماو ده دوي به دا کار کوي هر چې عمل دي عالم به یې هم کوي او ته یې هم کوه عمل بالشریعة عام دي علم او تعلیم ددې چې کوم دي دا تر علماو پورې خاص دي عوامو ته به دې کې اختیار نه ورکوي.

عبد الله ابن مسعود رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ به قال رسول الله نه ویل شاګرد یې وایي حدیث به یې چې ویل وایي قال رسول الله به یې نه ویل یوه ورځ یې وایي بې اختیاره له خولې نه قال رسول الله بهر شو وایي رنګ یې متغیر شو او د مرئ رګونه یې وپړسیدل او بیا یې وویل:

قال رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هکذا هکذا.

که صدق وي هغه ته دې منسوب وي که کذب وي ما ته دې منسوب وي.

علماء د احتیاط له وجې نه دا خبره کوي نو که دا عوامو ته مونږ پرېږدو او امي سړي پاڅیږي د ملا په مخکې حضور مې فرمائلي دي نو هغه د حضور په فرمائلو څه پوهیږي.

نبي عَلَيْهِ السَّلَامُ په عربي فرمائي او ته په پښتو لګیا یې حضور څنګه فرمائلي دي او د حضور صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دا فرمائل څو قسمونه لري.

په هغه ابتداء د اصولو کې ما د احادیثو اقسام بیان کړل بیا یې بیلولې شي چې داد حدیث کوم قسم دي نه پوهیږي وربانديې کنه او که دا خبره دوي کوي چې مونږ خو صرف

کتاب کې لګیا یو له بهر نه خبرې نه کوو له ځان نه لګیا دي اول اعلان یې له بهر نه دي د ایمان او یقین خبرې به کیږي او بیا چې شروع شي دري منټه د کتاب نه وغږیږي او بیا نور په یادو شروع شي بیا خو نیمه ګینټه له ځانه لګیا یې کتاب یې بند کړې وي او خپله ترانه ضبطوي د الله نه د کیدو یقین او د مخلوق نه د نه کیدو یقین دې ته شروع شي په دې کې د نبي عَلَيْهِ السَّلَامُ د صحابه وو واقعات بیا بیانوي.

په دې کې د خپل تبلیغي جماعت کرامت بیا بیانوي چې دشته کې مړه را روانه وه خوله کې درهم نیولې وه دنانیر یې نیولې وه دا کرامتونه بیانوي دا ټولې خبرې ستا له ځانه دي.

او که دا جواب دوي کوي چې نه مونږ خو مسائلو کې خبرې نه کوو مونږ فضائلو کې خبرې کوو دا هم دروغ وایي اوله خبر دي مسئله نه چې علم کلام دي الله سے ہونے کا یقین دا فضیلت دي که دا مسئله ده او په مسئلو کې پیچیده مسئله ده چې د علماو ذهن په کې کار نه کوي او ته را پورته شي د عوامو مینځ ته د ایمان او یقین خبرې غورځوي.

دارنګې المذکر والتذکیر جلد ۱ صفحه ٦٧ :

حدثنا ابو موسی انا الضحاك بن مخلد ثنا عبدالحمید بن جعفر ثنا صالح بن ابي غریب عن کثیر بن مرة قال دخل عوف بن المسجد وابن عبد کلال فاذا جماعة.

عوف بن مالک سره د ملګري مسجد ته راغې یوه ډله ناسته ده.

قال فقال عوف ما هذه الجماعة. دا ډله د چا ده.

قالوا کعب یقص. کعب بیان کوي ورته دا خلک دې بیان ته ناست دي.

قال یا ویحة. یا هلاک دې شي.

اما سمع قول رسول الله صلی الله علیه وسلم. د نبي عَلَيْهِ السَّلَامُ خبره یې اوریدلې نه ده.

لا یقص الا امیر او مأمور او مرائي او مختال.

بیان به نه کوي مګر امیر به یې کوي د امیر معنی په اولی الامر سره هم کیږي.

او د امیر معنی په فقیه سره هم کیږي هغه ایات کې راځي:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنكُمْ﴾

Scanned by CamScanner

اولی الامر د امیر جمع ده نو د غه امیر امراء اولی الامر چې دي حضرت عبد الله ابن عباس رَضِیَ اللهُ عَنهُ تـرې نـه فقهـاء علمـاء اخلي او حـضرت ابـو هريرة رَضِیَ اللهُ عَنهُ امـراء د سـرايـاوو واليـان گورنران د امارت اسلامي اخلي نو بيان به نه کوي مگر امير او مأمور چې د هغه له خوا ورته امر شوې وي او مرائي يا رياکار او مختال يا کبرجن دي وونه به خالي نه وي.

نو دلته اشاره دې ته کوي چې ده ته امر چا کړې دي دا حديث ددې دليل دي چې بايد بيان والا او د جمعې بيان هم د امير په خوښه وي.

په اکثره ملکونو کې په عربو کې ايران کې مسقط کې متحده عربي اماراتو کې وغيره کې د سرکار له خوا د جمعې خطبه راځي او همغه لوستلې کيږي د هغې نه اخوا ديخوا څوک څه نه شي ويلې دا ډير ښکلې قانون دي د شريعت موافق قانون دي عربو کې هم څوک له ځان نه نه شي غږيدلې.

دا يوائې پاکستان افغانستان دي چې دلته د جمهوريت په نوم په هر مسجد کې بيل مذهب جوړ شوې دي نو که د سرکار له خوا نه خطبه راتلې نو دومره فساد به نه وي.

نـو اصـلاً نبي عَلَيْهِ السَّلَامُ کنټرول د امـارت اسـلامي ښـودلې دي چې بيـان بـه امير کـوي مامور به يې کوي او مرائي کوي يا يې مختال کوي يعنې هر چا ته د بيان اجازت نشته.

دارنگې المذکر والتذکير جلد ۱ صفحه ۸۶:

حدثني محمد بن مصفی ثنا بقية عن صفوان بن عمرو حدثني الازهر بن عبدالله الحرازي عن ابي عامر الهوزني قال حججت مع معاوية رَضِیَ اللهُ عَنهُ.

عامر الهوزني وايي د حضرت معاويه رَضِیَ اللهُ عَنهُ سره حج ته راغلم.

فلما قدمنا مكة. مکې معظمې ته چې راغلو.

حدث برجل يقص. دلته يو سړي دي بيان کوي او فتوی ورکوي مولی لبني مخزوم دي.

فارسل اليه. څوک يې ورو ليږه هغه ته.

فقال امرت بهذا؟. ورته وي ويل امر درته شوې په دې.

قال لا. هغه وويل نه.

Scanned by CamScanner

قال فما حملك عليه. څه شي درباندې باعث شو.

قال نفسي وننشر علماء عندنا. دلته علم خوروو.

قال معاویة رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لو تقدمت اليك قبل مرتي هذه لقطعت منك طابقاً.

حضرت معاویه رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ورته وویل که زه مخکې راغلې وې ګردن به مې درنه کټ کړې وي خو دا اول ځل درباندې پیښ شو مه.

فلما صلى صلاة الظهر قعد على المنبر فقال يا معشر العرب. بیا یې تقریر وکړو خلک یې په دې پوهه کړل چې د هر چا بیان ته مه کیني.

دارنګې مصنف ابن ابي شيبة جلد ۸ صفحه ۵۵۹:

حدثنا شبابة بن سوار قال حدثنا شعبة قال حدثني عقبة بن حريث قال سمعت ابن عمر وجاء رجل قاص. یو بیان والا سړي راغې.

وجلس في مجلسه. دې مجلس کې دې بیان والا کیناسته.

فقال ابن عمر. ابن عمر رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ورته وایي.

قم من مجلسنا.

زمونږ د مجلس نه پاڅه بیخي یې په مجلس کې پرې نښود.

فابى ان يقوم. هغه انکار وکړو نه پاڅیدلو.

فارسل ابن عمر رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ الى صاحب الشُرط.

پولیسو والا ته ابن عمر رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ څوک ولیږل.

اقم القاص. راشه دا سړي زمونږ له مجلس نه پاڅوه.

فبعث اليه فاقامه.

بیان کوونکې ابن عمر رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ هغې مجلس کې پرې نښودلو وایي دا بدعتي دي دا مه پریږدي زما په جلسه کې هسې ناستې ته یې هم مه پریږدي هغه نه پاڅیده شرطې والا ته یې وویل چې دا لرې کړه زما له مجلس نه.

Scanned by CamScanner

كه څوك اعتراض وكړي ! بلغوا عني ولو آية ، هغې سره به څه كوو ؟.

دا يو علمي اعتراض دي چې مخالفين ترې نه استدلال كوي دا بلغوا عني ولو آية د لوَ نه وروسته چې كوم آية ذكر دي دا مفعول مطلق دي په حذف د مضاف مقدره سره بلغوا عني ولو تبليغ آية ، ورسوي له ما نه اګر كه تبليغ د يو آيت وي .

دې ځاى كې چې څوك دا معنى كوي چې بلغوا عني ولو تعلمتم آية ، ورسوي زما نه اګر كه يو آيات مو ياد وي دغه معنى هيڅا هم نه ده كړې چې ما نه ورسوي اګر كه يو آيت مو ياد وي دغه معنى نه ده مراد بلغوا عني ولو تبليغ آيـة ، اګر كه تبليغ د يو آيت وي داد امت د مبلغينو د نبي عَلَيْهِ السَّلَامُ د تبليغ سره خاص دي نبي عَلَيْهِ السَّلَامُ مامور د ټول دين دي په تبليغ باندې وه او ما او تا د ټول دين په تبليغ مكلف نه يو هغه ته آيت دا وه :

﴿بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ وَإِن لَّمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ﴾

كه هغه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يو هم پريښې وي رسالت كې نقصان راتلو رسالت نه رسيدلو نو هغه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د ټول دين په تبليغ مكلف دي مونږ او تاسې علماء چې يو بلغوا ورسوي عني زما نه ولو تبليغ آية يعنې اى علماء تبليغ نه غلي مه پاتي كيږي رسوي يې كه هر څو آحاديث وي اګر كه يو حديث هم وي خو وي رسوي .

نو د حديث دا مقصد دي چې تاسو د تبليغ نه غلي مه پاتې كيږي لږ وي كه ډير وي تبليغ كوي داسې نه دي ويلې چې ستاسو به زده لږ وي او خبرې به ډيرې كوي ، يا به مو يو آيت ياد وي هغه به رسوي دا مقصد نه دي ستا به ډير ياد وي ته به عالم يې هغې نه بعد به تا ته تبليغ جائز كيږي خو تـه بيا مكلف په رسولو د ټول دين نه يې ټول دين يو مبلغ هم نه دي رسولې خو مكلف نه دي ورباندې او نه په دې مواخذه كيږي چې ټول دين دې ولې نه دي رسولې خپل وس موافق به لګيا وي يا لږ يا ډير خو دې به تبليغ كوي د حديث دغه مقصد دى.

او دويمه داده كه خامخا ضد او عناد څوك كوي چې نه بلغوا عني ولو آيـة ، نو زه بيا جواب كوم چې دا خو قاريانو ته دي چې يو ايت دې ياد كړو نو بل ته يې ورسوه حديث خو

Scanned by CamScanner

دلته نه دي راغلې او نه مسئله راغلې ايت خو حديث ته نه شي ويلې ولو آية دغه ضد زه نه کومه خو هسې چې څوک ضد کوي چې نه بلغوا عني ولو آية معنی دا چې يو آيت دې رسوه يې.
نو بيا خو آيت راغلې حديث خو نه دي راغلې نو آيت چې دې ياد کړو بل ته يې رسوه هغه خو له سره هم نه دي رسولې څو مره آيتونه زمونږ ياد دي بيا خو قاريانو رسولې مونږ نه دي رسولې.

کتاب الحوادث والبدع داد ابو بکر ترطوشي تصنيف دي په ۵۲۰ سنه کې تير شوې دي دې يو روايت ذکر کوي تاسو ګورئ چې دغه وخت سره داد مسجد د منبر په خوا بيان د چا وظيفه وه دې حديث نه معلوميږي چې داد منافقانو کار وه د محراب سره دا بل بيان د نبي عَلَيۡهِ‌السَّلَامُ د خطبې او تقرير نه چې وروسته بل بيان کوي دا دويم بيان چې دي داد منافقانو کار وه.

دلته مصنف يو باب لګوي امام مالک رَحِمَهُ‌اللَّهُ فرمايي:

اني لا کره القصص في المساجد.
په مساجدو کې دا بيانات زه مکروه ګڼمه.
په دې کې ډير روايات بيا ذکر کوي نو په صفحه ۸۰ باندې دا روايت ذکر کوي:

قال مالك ابن انس كان رجل من المنافقين. وه يو سړي له منافقينو نه.

يقوم كل جمعة في المسجد. او دريده به د هرې جمعې په ورځ په مسجد کې.

فيحض على طاعة رسول الله صَلَّى‌اللَّهُ‌عَلَيۡهِ‌وَسَلَّمَ. د نبي عَلَيۡهِ‌السَّلَامُ د تابعدارۍ تيز والې به يې کولو.

فلما كان يوم خيبر. چې د خيبر د جهاد ورځ راغله.

انصرف بالناس من قتال العدو. د خلکو سره د جهاد نه واپس راغې چې راغې.

ثم قال بعد ذلك في المسجد. بيا په مسجد کې اودريده.

فحض على طاعة رسول الله صَلَّى‌اللَّهُ‌عَلَيۡهِ‌وَسَلَّمَ. بيا يې تقرير شروع کړو.

Scanned by CamScanner

فامر بهن النبي ﷺ فاخرج من المسجد. نبي عليه السلام امر وکړو چې دا سړي مسجد نه وشړي وايي د مسجد نه ويستلې شو وايي چې بهر لاړو نو دې څه وايي:

لا ابالي الا اصلي في حشبلي فلان. هيڅ باک نشته دي چې زه په بني فلان کې مونځ کوم او که دلته يې کوم.

کنايه يې وکړه يعنې دا څه خبره ده بل ځای به مونځ کومه بس هغه مسجد يې پريښودلو بيا به مسجد نبوي ته نه راتلو بل ځای به يې مونځونه کول.

نو دغه بيانونه د محرابونو په خوا کې دا هغه دور سره منافقينو ايجادول شروع کړه نبي اکرم ﷺ بيان والا وشړل مسجد نه.

دې کې څه ډير روايات را اخلي عجيب عجيب سليمان بن مهران اعمش بصري ته راغې د بصرې په جامع مسجد کې:

قاص يقص في المسجد. مسجد کې يو څوک بيان کوي دې راغې.

تتوسط الاعمش الحلق وارفع يديه. نو دا خو سمه داسې حلقه ناست وي ډير ناست وه نو دا امام اعمش را دننه شو د حلقې مينځ ته راغې.

ورفع يديه وجعل ينطف الشعر ابطه. او ددې بيان والا په دې مينځ کې لاس اوچت کړو او د خپل تخرګ نه يې ويښتان ويستل شروع کړه چا ورته وويل چې دا دې څه چل وکړو ته ولې مونږ ته داسې ولې په سپکه ګوري وايي زه په سنتو کې لګيا يم او تاسو په بدعت کې لګيا يې تاسو نه زه ډير بنه يمه.

فقال له قاص يا شيخ الا تستحيى. حياء نه درځي.

نحن في علم وانت تفعل مثل هذا فقال الاعمش الذي انا في خير من الذي انت فيه. تا نه خو زه په بنه کار کې لګيا يم وايي هغه څنګه.

لاني في سنة وانت في كذب. ته په دروغ کې يې او زه په سنت کې يمه.

بل روايت همدې کې راځي وايي ته په بدعاتو کې لګيا يې.

دغه شان بل روايت پيش کوي حسن بصري رحمه الله ته معاذ بن قره وايي:

Scanned by CamScanner

اعود مريضاً احب اليك واجلس الى قاص. دلته يو سړي بيان ته او درېږي هلته يو بيمار دي د هغه بيمار پرسي ده هغې ته لاړ شم که دې بيان ته کينمه.

قال عد مريضك. څه د بيمار بيمار پرسي دې وکړه.

اطيعوا جنازة احب اليك واجلس الى قاص. بيان والا ته کينمه که جنازې ته لاړ شمه جنازه روانه ده وايي څه جنازې ته لاړ شه يو سړي رانه کار کې کومک غواړي.

فاعينوه او اجلس الى قاص. چا سره کومک وکړم که بيان والا ته کينمه.

اقضي حاجتك. وايي د مسلمان حاجت پوره کړه.

زمرة وايي:

قلت للثوري. سفيان ثوري ته مې وويل.

نستقبل القاص بوجوهنا قال ولو البدع ظهوركم. بيان چې شروع وي نو مونږ که دې بيان والا ته که دې مسجد کې راګير شو يا ناست يو مخ ورواړوو که شا ورواړوو وايي شا ورواړوي څکه وايي دا بدعتيان دي او بدعتيانو ته به شاه وراړوي.

دارنګې مصنف ابن ابي شيبة جلد ۸ صفحه ۵۶۰:

حدثنا شريك عن ابن عون عن ابن سيرين قال بلغ عمر ان رجلاً يقص بالبصرة.

ابن سيرين رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فرمايي عمرِ فاروق رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ته چا وويل بصره کې يو سړي دي بيانونه کوي هغه ورته خط کې دا آيت وليکه:

﴿الر تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ إِنَّا أَنزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَّعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ هَـٰذَا الْقُرْآنَ وَإِن كُنتَ مِن قَبْلِهِ لَمِنَ الْغَافِلِينَ﴾

پوه يې کړو چې احسن القصص د قرآن کريم ترجمه ده اشاره يې ورته وکړه چې د قصصو ډير شوقي يې نو دلته خلکو ته قرآن کريم شروع کړه.

قال فعرف الرجل فتركه. هغه سړي په دې اشاره پوه شو خپل بيانونه يې بيا پرېښودل.

دارنګې مصنف ابن ابي شيبة جلد ۸ صفحه ۵۶۰:

Scanned by CamScanner

حدثنا ابن مهدي عن سفيان عن سلمة عن ابي الدرداء جار لسلمة قال قلت لعائشة او قال لها رجل. يا ما يا يو سړي بل ورته وويل.

اتى القاص يدعوا لي. بيان كوونکي چې بيان کوي دعاء ته ورشمه.

فقالت لان تدعوا لنفسك خير من ان يدعو لك القاص. چې خپل ځان ته دعاء وغواړي دا درته ډيره غوره ده چې بيان والا دعاء درته کوي د هغې نه دا خپله دعاء درته ښه ده.

دې نه پته لګي دا بعضې ډير ناپوهان اجتماع ته منډې وهي وايي صرف دا کې ځان شريکوم هغلته ټول قصاصين را غونډ وي علماء په کې نه وي نو د دغه قصاصينو دعاء ته د عائشې بي بي فتوى ده انفرادي دعاء ترې غوره شوه.

دارنګې مصنف ابن ابي شيبة جلد ۸ صفحه ۵۶۱: عبيد الله بن عمر د نافع رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ نه روايت کوي:

قال لم يكن قاص في زمن النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. نه وه دا بيان کوونکي په زمانه د نبي عَلَيْهِ السَّلَامُ کې.

ولا زمن ابي ابكر ولا زمن عمر ولا في زمن عثمان رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ.

دارنګې مصنف ابن ابي شيبة جلد ۸ صفحه ۵۶۱:

ابن معقل قال كان رجل لا يزال يقص. بيانونه به يې کول.

فقال ابن مسعود رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ. ابن مسعود رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ورته يوه ورځ فرمايي.

انشر سلعتك على من يريدها. وايي هلکه دا سامان دي هغه چا باندې خرڅ کړه چې څوک يې اراده لري او يا دا بازار دي وايي هغه ځای کې ګرم کړه چې څوک يې اراده لري مونږ ته د بازار ګرمي مه کوه او مونږ ته دا بيانونه مه کوه.

دارنګې تفسير القرطبي جلد ۲ صفحه ۶۲: دغه آيت باندې: ﴿مَا نَنسَخْ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِّنْهَا أَوْ مِثْلِهَا﴾ دې ځای باندې همغه روايت د حضرت علي رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ را اخلي خو دې کې دا الفاظ زيات دي.

فاخرج من مسجدنا ولا تذكر فيه. دلته تذکير مه کوه.

Scanned by CamScanner

دارنګې احياء العلوم الدين جلد ۴ صفحه ۳۵ دې کې شيطان چې انسان ته د ننه کيږي څومره لارې دي هغه لارې بنايي .
نو يوه لاره وايي داده چې عامې د علم خبرې شروع کړي عامې چې کله د علم خبرې شروع کړي نو شيطان دلته ننوځي دې وايي :

انما حق العوام . د عوامو حق دادی .

ان يؤمنوا . ايمان دې راوړي .

ويسلموا . اسلام دې راوړي .

ويشتغلوا بعبادتهم . په خپل عبادت او عمل دې مصروف شي .

ومعايشهم . او په دنياوي روزګار کې .

ويتركوا العلم . پريږدې دې علم .

للعلماء . علم دي علماء ته پريږدي .

فالعامي لو يزني ويسرق . امي سړي که زنا کوي که غلا کوي .

كان خيرا له من ان يتكلم في العلم . دا غوره دي دده لپاره له دې نه چې په علم کې خبرې کوي .

فانه من تكلم في الله . چې علم کلام او ايمانيات دي .

وفي دينه من غير اتقان العلم . بغير د مضبوط علم نه .

وقع في الكفر . واقع به شي کفر کې .

من حيث لا يدري . ورته پته نه وي .

مثال يې داسې دي .

كمن يركب لجة البحر . ودانګې چپې د بحر ته او دې نه پيژني .

السباحة . لامبو .

چا ورته ويلې دي وايي دې بحر کې ملغلرې دي او لامبو يې نه ده ياده چې غوپه يې

Scanned by CamScanner

وهله نو ملغلري څه چې سر خوري دغه شان تبليغ او د دين په اشاعت کې ملغلري ثوابونه دي خو د علم لامبوزن غواړي که د علم لامبوزن نه وي ورته وپ يې کړه کله کله په کې ايمان نه هم خلاص شي .

امام غزالي رَحِمَهُ ٱللَّهُ چې وايي عامي سړي چې زنا او غلا کوي هغه ورته بنه ده نه چې په دين کې خبرې وکړي د هغې وجه دا بنايي چې زناء کار زنا کوي او يا غل غلا کوي نو گناه يې گڼي بيا ترې توبه هم اوباسي دغه سړي چې امي دي او په علم کې خبرې کوي په گناه کې اخته دي او دې ځان د جنت ټيکدار گڼي توبه نه اوباسي له هغې نه .

هغه خو وايي زه بنه کار کې لګيا يم زه خو د جنت په لاره يمه دا نور خلک تباه دي دغه يې فرق دي گڼي باقي دا علم کې خبرې دده به هغه شان قطعي حرامي نه وي دا به درجه د کراهيت کې وي هغه يقيني حرام دي نو بيا يې ولي هغه ته خير ويلې نو دغه فرق ده چې هغه توبه اوباسي دې توبه نه اوباسي دې دي گناه ته گناه نه وايي .

دارنګې تفسير القرطبي جلد ۴ صفحه ۱۶۵ دې نه بعد اوس هغه عبارتونه شروع کيږي

چې دوي کوم استدلال کوي ددې آيت نه : ﴿وَلۡتَكُن مِّنكُمۡ أُمَّةٞ يَدۡعُونَ إِلَى ٱلۡخَيۡرِ﴾ .

يا : ﴿كُنتُمۡ خَيۡرَ أُمَّةٍ أُخۡرِجَتۡ لِلنَّاسِ﴾ .

قرآن عظيم الشان بعضې د بعضې تقيد کوي ترجمه يې کوي .

كنتم خير امة خو عام دي دغه خطاب بيرته تخصيص يې شوې دي په بل آيت باندې چې **ولتكن منكم** شي دې بعضې ستاسې راجح تفسير په **منكم** دا دى چې **من** للتبين نه دي بلکې دا **من** د تبعيض لپاره دي شي دې بعضې ستاسو نه او مراد له هغه بعضو نه علماء دي دې د پاره تاسو تائيداتو ته ګوري چې **ولتكن منكم** کې علماء اخلي عوام نه اخلي نو تفسيرِ قرطبي جلد ۴ صفحه ۱۶۵ :

قد مضى القول في الامر بالمعروف والنهي عن المنكر في هذه السورة في قوله منكم : ومن في قوله منكم للتبعيض . داد تبعيض لپاره دي معنى دا :

ان الامرين . امرين چې دي :

Scanned by CamScanner

يجب ان يكونوا علماء . واجبه داده چې دا به علماء وي .

وليس كل الناس علماء . هر سړي خو عالم نه دي نو څنګه مامور شول په دې باندې نو دا من تبعيضي شو .

وقيل . چا ويلي .

لبيان الجنس ، والمعني لتكونوا كلكم كذلك .معنى دا شوه چې ټول به دا كار كوي .

قلت . زه وايم .

القول الاول اصح فانه يدل على ان الامر بالمعروف والنهي عن المنكر فرض على الكفاية.

دارنګې تفسير السعدي جلد ۱ صفحه ۱۴۲ : ولتكن منكم كې هغه وايي :

ويدخل في ذلك العلماء المعلمون للدين والوعاظ الذين يدعون اهل الاديادن الى الدخول في دين الاسلام ويدعون المنحرفين الى الاستقامة والمجاهدون في سبيل الله.

او داخل دي په دې كې مجاهدين في سبيل الله ولې وايي مجاهدين في سبيل الله په لاس باندې لګيا دي خلكو ته امرِ بالمعروف كوي او نهي عن المنكر كوي .

او علماء يې په ژبه باندې كوي .

وكل هذه الامور من فروض الكفايات كما تدل عليه الآية الكريمة في قوله : ولتكن منكم امة الخ اى لتكن منكم جماعة يحصل المقصود بهم في هذه الاشياء المذكورة ومن المعلوم المتقرر ان الامر بالشيء امر به وبما لا يتم الا به فكل ما تتوقف هذه الاشياء عليه فهو مأمور به كالاستعداد للجهاد بأنواع العدد التي يحصل بها نكاية الأعداد وتعلم العلم الذي يحصل به الدعوة الى الخير وسائلها ومقاصدها وبناء المدارس للارشاد والعلم .

ارشاد علم باطن شو علم ظاهر شو وايي دا هم په كې داخل شول وايي دې كې چې څوك كوشش كوي دا هم حقيقت كې دعوت الى الخير دي تبليغي جماعت بناء د مدرسې بناء د خانقاه دا كله داخل ګڼي په ولتكن منكم كې .

Scanned by CamScanner

نو دا مې دې د پاره راواخيسته چې بناء د مدرسې د جهاد تربيتي تعليمي مراكزاو دغه شان دربارونه خانقاګانې د ارشاد دا ټولې داخل دي ولتكن منكم په دعوت الى الخير كې .

زاد المسير في علم التفسير جلد ١ صفحه ٣٩١ : قوله تعالى كنتم خير امة اخرجت للناس تأمرون بالمعروف وتنهون عن المنكر ، ددې معنى كوي :

قال ويجوز ان يكون امر منهم فرقة . يو ډلې ته امر شوې وي ولې :

لان الدعاة ينبغي ان يكونوا علماء . چې دا به علماء وي .

بما يدعون اليه وليس الخلق كلهم علماء والعلم ينوب بعض الناس فيه عن بعض كالجهاد.

فتح القدير للشوكاني جلد ٢ صفحه ٨ :

ولتكن منكم ومن في قوله منكم للتبعيض وقيل لبيان الجنس ورجح الأول بان الأمر بالمعروف والنهي عن المنكر من فروض الكفايات يختص بأهل العلم الذين يعرفون كون ما يأمرون به معروفاً وينهون عنه منكراً قال القرطبي : الأول أصح فانه يدل على ان الامر بالمعروف والنهي عن المنكر فرض على الكفاية .

تفسير الكشاف مع الحواشي جلد ١ صفحه ٣٩٦ :

مِنْ للتبعيض لان الامر بالمعروف والنهي عن المنكر من فروض الكفايات ولانه لا يصلح له إلّا من علم المعروف والمنكر .

وروسته وايي :

فان الجاهل ربما نهى عن معروف وامر بمنكر .

روح المعاني جلد ٢ صفحه ٢٣٨ :

ومنشأ الخلاف في ذلك أن العلماء اتفقوا على أن الأمر بالمعروف والنهي عن المنكر من فروض الكفايات ولم يخالف في ذلك الا النزر منهم شيخ ابوجعفر من الامامية .

د شيعه ګانو اماميه فرقې نه شيخ ابوجعفر ددې قائل دي چې تبليغ فرض عين دي فرض كفائي نه دي خو جمهور ددې نه دي قائل .

Scanned by CamScanner

قالوا انها من فروض الاعيان . دا قول يې شيعه ګانو ته منسوب کړو .
دارنګې تفسير السراج المنير جلد ۱ صفحه ۱۹۳ :
فمن للتبعيض لأن الأمر بالمعروف والنهي عن المنكر من فروض الكفايات ولانه لا يصلح له الا من علم المعروف والمنكر .
دارنګې تفسير الوسيط للقرآن الكريم جلد ۲ صفحه ۲۰۳ :
ولذا قال صاحب الكشاف مرجحا ان مِنْ للتبعيض قوله ولتكن منكم امة مِنْ للتبعيض لان الامر بالمعروف والنهي عن المنكر من فروض الكفايات لانه لا يصلح له الا من علم المعروف والمنكر .

دا ددوي د هغه استدلال جوابونه وشول چې دوي دا کله پيش کوي د امر بالمعروف او نهي عن المنکر آيتونه نو هغلته د منکم د تبعيض سره هغلته تکليف د علماء دي دعوامو نه دي او هر څوک په دې سره مراد نه دي داد امي د تبليغ مسئله وه او ډيره زياته افواه ما پسې شروع ده چې دې د تبليغ مخالف دي زه ددغه خاص مشن چې ټول عوام راغونډ دي ددغې مخالف يمه د تبليغ منکر نه يمه او نه يې مخالف يمه خپله هم الحمد لله تبليغ کومه اعلی درجه د تبليغ څه شي دي چې سړي د يهوديانو عيسويان باليد مقابله او دغه شان باللسان مقابله وشي دا اعلی درجه د تبليغ دي .
دويمه درجه کې بيا هغه دې امت کې دوه اويا (۷۲) ډلې دي د هغې مقابله بيا سړي لساني وکړي څوک به يې وکړي په پاکستان کې د شيعه ګانو مقابله به سپاه صحابه وکړي خو د خوارجو نه کوي که د خوارجو څوک وکړي بيا د شيعه ګانو نه کوي چې ددې ټولو مقابلې لپاره لګيا وي دغه شان عمل په کار دي نو دويمه درجه امر بالمعروف په معروفې عقيدوي باندې دي او نهي د منکر چې منکرِ عقيدې دي .
بيا دريمه درجه کې امر په معروف په مفروضاتو دي او نهي د منکر د محرماتو نه دي څلورمه درجه امر په معروف دي په مندوباتو باندې نهي د منکر دي له مکروهاتو نه تبليغي حضرات امرِ بالمعروف دا څلورمه درجه نهي د منکر خو بيخي په کې نشته دوي چيرته د منکر نه منع کړې دي امرِ بالمعروف د يهودو خلاف دا نشته په کې امرِ بالمعروف د اهل زيغ

Scanned by CamScanner

په خلاف نشته په کې امرِ بالمعروف په مفروضاتو باندې هغه هم په کې نشته سوی د فرض نه باقي نورو باندې ترغیبات نه ورکوي.

دوي باندې امر بالمعروف د مندوباتو دي مسجد ته ننوځي کور ته ځي څه دعاء به کوي وغیره دا مندوبات دي دا امر د معروف د مندوباتو خلکو ته ذهن کې دا اچول چې همدغه امرِ بالمعروف دي او بل نه شته دا خلکو چې مقابلې د یهودانو کړې د عیسویانو هندوانو یې کړي دا چا چې ددې دوه اویا (۷۲) ډلو مقابلې کړې دا ټول امرِ بالمعروف نه شو او یو څو مستحباتو دعواتو باندې امر دا امر بالمعروف شو.

نو تاسو هم په دې ذهن خلاص کړې هغه اعلی درجې د امرِ بالمعروف راټینګې کړي او د نهي د منکر په دې اسلامي ملکونو کې مقابله د اهل زیغو وکړي دا نهي د منکر ده او د عقیدې د اهل سنت ترویج وکړي دا امر په معروف باندې دي له دې نه وروسته بیا عمل ته راکوز شي.

حکایت:

زه دې هزار خوانې کې یو ځل چا دعوت ته بوتلمه یو شیخ معروف یې هم را غوښتې وه نوم اخیستل یې مناسب نه ګڼمه نو هغه څو ځایه ما سره بیان کې مخامخ شي خو دا تعصب هم بد شي دي مونږ یې نه کوو دوي یې کوي راسره یو ځل یو ځای په کچه ګړهي کې یو پروګرام کې ورسره یو ځای شومه اول ځل زما او دده لیدل وه دا سړي بیان ته پاڅیده او بیان دده دا وه چې تاسو جاهل قوم یې پیرانو ته په څلورې روان یې لاسونه یې مچ کوي په شاه شاه ترې روان یې او چې علماء شي طالبان شي بیا پرې سلام هم نه اچوي ټول بیان یې په دې وه دا عوام یې بښه سپک کړه خو مقصد یې رد په ما باندې وه کنه دا اشارې ټولې ما ته وي طالبان هم ناست وه هغوي هم مسکي مسکي کیدل چې مولوي صاحب نه خو یې بښکې ویستې او ما دا دعاء کوله چې یا الله اوس خیر کړي هسې نه چې تقریر نه وروسته ونه تښتي چې کیني.

چې تقریر څنګه خلاص شو کیناسته دعاء مې قبوله شوه زما نمبر راغې بیان ته پاڅیدم په ډیر ادبي لهجه کې ما وویل چې جناب شیخ صاحب محترم څه وویل خپل زړه یې سپک کړو د زړه بړاس یې ویسته یقیناً دا ستاسو کمزوري ده چې طالبانو علماو ته ولې سپک ګوري ټول بیان یې په دې کړې وه.

Scanned by CamScanner

خو ما وویل زه صرف دغه وایمه چې جناب شیخ صاحب ټوله ګناه په تاسو واچوله چې دا ټوله غلطي هم ستاسو ده نه زما د طالب غلطي ده نه زما د ملا خو که زه سوچ وکړم دا ستاسو غلطي نه ده ځکه تاسو همغه خلک یئ چې یو متدین ولې بنه سړي وګوري په څلوري ورته راځي لاسونه او خپي یې هم ښکلوي لاس کې پیسي هم ورته ږدي ځان هم پرې دموي بیا چې بالمقابل ما ملا ته وګوري سلام هم را باندې نه اچوي نو دې نه پته لګي چې دا نقصان تاسو کې نه دي دا ما ملا کیدي زه ملا د هغه پیر غوندې پوره شریعت باندې برابر نه یمه.

که زه هغسې برابر شوم نو تاسو امیان بیا ما ته هم په څلورې راځي زما لاس به هم ښکلوي زما قدر او عزت به هم کوي په دا بل طرف پرې راتاو شوم خو ښه مې برابر کړو.

بیا چې را کوز شومه ما ورته وویل شیخ صاحب خفه شوې خو به نه یې نه نه وایي دا خو ډیرې ښې خبرې وشوې خو دا خبره یې راته زړه کې واچوله ده هم ویلي چې بیا به چیرته سره مخامخ شو اتفاقاً څلور یا پنځه کاله بعد بیا په هزار خوانې کې سره یو ځای شو هغه د چا چې پروګرام وه دده هم شاګرد وه او زما هم شاګرد وه ده ته یې بیان مخکې ورکړو دې اوس هغه مخکنې غصه په ما سړه وي پاځیده وایي دا دور د جهاد دي او ټول خلک جهاد ته ملا وتړي دا ددې دور نه دي چې دا کافر دي دا بدعتي دي او دا اهل زیغ دي وغیره.

په دې بل طرف په ما راتاو شو ښه یې ځان ستړي کړو بیا د هغې نه بعد یې عوامو ته وویل دا شکلونو ته مو ګوره مردار شکلونه ګیرې هم خریلې دي ستاسو او د کافر پته نه لګیږي په کورونو کې مو ټي ویان لګولي دي د کافرانو رواجونه هم شروع کړي دي په دې طرف یې عوام ښه سپک کړل عوام خو ډیر تنګ شول څه لاړ ترې نه.

تقریر نه چې کیناسته نو زما نمبر راغې ما بیان شروع کړو نو ما وویل چې جناب شیخ صاحب ښه خبره وکړه چې دا دور د جهاد دي د جهاد په دور کې سړي باید متفق شي د لوي کافر به مقابله کوي او یقیناً امارت اسلامي په دغه وجه باندې اهل حدیث دي که شیعه ګان د افغانستان دي که هر څوک دي ټولو ته لمن خلاصه کړې ده چې راشي مونږ سره صف کې او دریږي د کافر مقابله وکړي داد ضرورت پر بناء.

کتبو د متکلمینو لیکلي دي چې کله د کافر مقابله وي خوارج معتزله دا څومره ډلې چې دې نو دا به ځان سره صف کې پریږدي د هغوي د مقابلې لپاره نو ما وویل امارت او

Scanned by CamScanner

احنافو دې ته پوره ځای ورکړې دي پاتې شو دا خبره چې اوس به مونږ په دغه جماعاتو رد کوو که نه به يې کوو دا جرم دي که جرم نه دي نو ما وويل ددې لپاره که دا رد مونږ وکړو بيا وهابيان مونږ نه خفه کيږي او زمونږ صف کمزورې کيږي لهذا مونږ به وهابي پسې څه نه وايو .

نو بيا جناب شيخ صاحب محترم ته مونږ دا عرض کوو چې بيا دې ګير خريلو پسې هم څه مه وايه ځکه بيا دا ګير خريلي بيا مونږ نه خفه کيږي د جهاد صف بيا کمزورې کيږي او چې کله څوک تې ويان او ډيشونه څوک لګوي دوي پسې هم څه مه وايه ځکه بيا صف خرابيږي کنه او چې څوک قتل کوي هغه پسې هم څه مه وايه ځکه صف خرابيږي .

دا ګناهونه مې را قطار کړل ما وويل چې دا هره ګناه څوک کوي څه ورته مه وايه ځکه صف د مجاهدينو خرابيږي او که نه دا عملي قبحه په چاکې وي دا نهي عن المنکر به نه پريږدي ولو که صف د مجاهدينو کمزورې شي خو ته به نهي عن المنکر کوي .

نو مونږ دا وايو چې جناب شيخ صاحب تا ته دا عقيدوي منکر منکر نه ښکاري که څنګه دده په نزد دا تې وي او دا ګيره خريل د وهابيت او رافضيت نه غټه ګناه ده چې په دې يې خپله هم رد ونه وکړل دلته دا سوچ نه کوي چې صف د مجاهدينو کمزورې کيږي په تې ويانو والا رد مه کوه او چې کله اهل زيغ باندې ردود شروع شي بيا ورته دا خبره مخې ته راشي .

ما وويل چې دې نه پته لګي چې يا خو ددوي په نزد باندې دغه اهل زيغ دا منکر نه دي او تې وي والا او ګير خرلي منکر دي او که نه هغوي ته منکر وايي نو چې په دوي رد کيږي نو په هغوي به اول کې رد کيږي انصاف دادی او که خامخا وايي چې صف کمزورې کيږي بيا به په يو هم رد نه کيږي نه به په عقيدوي منکر رد کوي نه به يې په عملي منکر رد کوي .

دا په امارت اسلامي کې هم چې بعضې خواص نه دي عوام نوي چې ورسره ملګرې شوې دي نو هغوي دا خبرې کوي ځای په ځای باندې دې ته ضرورت نشته او هغوي په خپله بيا داسې سخت شرائط د افغانستان په هغه علاقو چې نفاذ د امارت نه وي راغلې هلته نافذه وي ځای په ځای خطونه خوروي بعضې کارونه کوي داشې بند کړي کنه داسې کار به درسره وکړو اخطارونه ورکوي خلکو ته هم دا مجاهدين بيا دا خوروي .

Scanned by CamScanner

نو دا عملي منکر ولې منع کوي ولې دا عوام ځان نه متنفره کوي په دې ځیزونو باندې هلته هم دا سوچ وکړه کنه چې زما صف کمزورې کیږي خیر دي د عملي منکر د نهي نه به ور تیر شمه خو نه ستا ذهن کې هغه منکر ښکاري او دا منکر نه ښکاري که دا درته منکر ښکاره شو نو اول قدم کې په دوي رد په کار دي نو معززو منکرات اول عقیدوي رد کړې دا فساد رد کړې او امر په معروفې عقیدوي وکړې چې اهل سنت دي او د هغې نه بعد عمل ته راکوز شي چې علم مو وکړو کوي یې او زمونږ ستاسې دغه وظیفه ده ادا کوو به یې.

دې سره مسئله د تبلیغ النساء هم وه خو په دې مستقل رسائل لیکل شوې دي مفتي سیف الله صاحب د اکوړي نه کشف الغطاء عن تبلیغ النساء دا پیدا کیږي واي خلي هغه خه عبارت د فقهاو او نصوصو چې زه پیش کومه هغه ټول یې ذکر کړي دي.

او عبدالله ذاکري صاحب د افغانستان د علماو نه ده یو کتاب لیکلي دي په مشکله به پیدا شي اقوال المفسرین والمحدثین وفقهاء الامة في منع خروج النساء الی مجلس الوعظ داد هغه د کتاب نوم دي وعظ او تبلیغ ته د ښځو وتل ممنوع دي په دې باندې بیا چې هغه څومره خواري کړې هغومره مفتي سیف الله صاحب نه ده کړې د مفتي سیف الله صاحب کتاب ما کتلي حوالې یې کمې دي خو دده کتاب ډیر جامع دي نو چې هر یو پیدا کولې شي پیدا یې کړي او اکتفاء پرې وکړي خو دې زمانه کې د سدِ باب فساد لپاره فقهاو فیصله کړې ده چې خروج ددوي مجالسو د وعظ ته او زنانه مدرسې ته لیږل او د تبلیغ په خاص شکل سره لیږل دا ممنوع دي او که دوي له دې نه جواب کوي.

لکه ما ته یو تبلیغي وویل چې دا خو مونږ دورځې نه لیږو مونږ د شپې لیږو د ماسخوتن نه بعد د ورځې یې نه لیږو نو ما ورته وویل چې وه لالا زه دې اوس څنګه پوه کړمه چې ته نه پوهیږي نو دا لانجه د شپې جوړیږي که د ورځې جوړیږي دا خو ته زما دلیل وایې خپل خو نه وایې کنه.

نو شپې خو لا فساد دي کنه نو داد هغه فساد له وجې نه داسې نه چې د ښځې لپاره دین زده کول یا د ښځې بل چا ته دین ښودل دا به ګنې جزم وي نه د دغه فساد له وجې نه نو چې هر کله د ښځو تبلیغ ممنوع دي فقهاو ناروا ګڼلې، عمدة القاري ورته مکروه تحریمي ویلې نو دا حرام دي دې زمانه کې او دا زیارتونو ته چې کمې ښځې ځي دا خو په طریق اولی ممنوع

For More Books Click On Ghulam Safdar Muhammadi Saifi

دي ځکه چې علم فرض دي جمع سنت مؤکد ده اعتکاف سنت مؤکد دي دې ته راتلل او عیدینو ته تلل دا ممنوع شول مدرسې ته تلل علم فرض دي ممنوع شول نو زیارت ته تلل خو درجه استحبابي د ښځو په حق کې اختلافي داول نه اختلاف دي چې جائز دي که ناجائز.

ځه که جائز هم شي چې هر کله د فساد له وجې نه دغه فروض پاتې شول دوي نه چې دا به علم ته نه ځي تبلیغ ته به نه ځي او مسجد ته به نه ځي نو بیا به زیارت ته تلل په کوم دلیل روا شي هغه په طریقِ اولی ممنوع دي سره له دې نه چې فساد مدرسه او تبلیغ کې به هم وي خو په زیارتونو کې چې نن صبا څومره فساد خور دي او خوریږي نو دومره په دانورو کې نه خوریږي او زیارتونه د اولیاء بې آدبي پرې مه کوي.

خو د هغې نه سوا دې ښځو د لاسه د زناګانو اډې جوړې شوې دي او څومره لوچه ګان چې ځي هغه دې زیارتونو ته ځي او د هغې ځای نه جینکي اوچتوي او بیا نورو کارونو پسې ځي او دا بد کاره ښځي هم چې کوم دي چې په لاره اوروډونو باندې زانیان ورته پیدا نه شي نو د یو زیارت طرف ته لاړ شي هغلته ځان ته زنا کار ګوري نو دا زیارتونو ته د ښځو تلل په دغه شکل باندې هغلته بیا میلي کول او نور غیر شرعي کارونه کول حرام دي.

داد یهودیانو عیسویانو د هندوانو او د بت پرستو رواجونه دي چې زمونږ خلکو کې راخواره شوې دي د هغې په کلکه باندې ممانعت کوي باقي مرید کول د ښځو زه د هغې هم موافق نه یمه.

هر کله چې علم ظاهر مدرسې ته تلل یې ممنوع دي نو په علم باطن کې هم دغه مسئله ده او که څوک وایي چې د هغې بله لاره نشته ولې نشته بس یوه شیخ الطریقه زنانه دې شي خاوند دې خپلې بي بي خپلې خور ته طریقت ورکړي اسباق دې ورکړي په دې کې دې ارشاد ورته وکړي هغې نه بعد دي بیا هغه زنانه شروع شي هغه دي ددې ارشاد وکړي نور لارې شته کنه خو راتلل د هغې خواص به مستثنی کړمه خو دا عام خلک اکثر ددې نه فساد جوړیږي که د شیخ الطریقة کور ته ورځي هغه باندې به ستا بنه ګمان وي د هغه ځامن بچي د هغه لمسیان هغوي باندې څه اعتماد دي ددغه کورونو زنانه چې پیرانو ته هم ځي دا هم ممنوع دي او دغه شان علم ته تبلیغ ته او مزاراتو ته دغه کتابونه پیدا کړي په هغې کې حوالې د فقهاو مذکورې دي.

For More Books Click On Ghulam Safdar Muhammadi Saifi

Scanned by CamScanner